

Nihánj me 'o yanj cartá qui'yaj síí cu'naj Pabló ca'néé so' rihaan nij yuvi nocó' man Diose yanj chuman' cu'naj Filipos a

¹ Síí cu'naj Pabló ga síí cu'naj Timoteo me rój, ne síí 'yaj suun rihaan Jesucristó me rój, ne nihánj me se 'yaj rój yanj cartá nihánj ca'nej rój rihaan cunudanj nij soj sij sa' rihaan Diose nocó' man Jesucristó sij yanj chuman' cu'naj Filipos a. Me rá rój nayaá nij soj nayaá nij síí uun chíj rihaan soj nayaá nij síí 'yaj suun che'é soj nayaá yanj cartá nihánj a.

² Dan me se me rá rój qui'yaj Rej ní' Diose qui'yaj Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' qui'yaj se luj che'é nij soj, ne me rá rój gaá xej nimán nij soj qui'yaj roj so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa achín ni'yaj ndo'o Pabló rihaan Diose che'é nij síí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' cu'naj Filipos a

³ Gaá na'nuj rá 'unj man nij soj, ne nagó' 'unj graciá rihaan Diose che'é soj a. ⁴ Ne gaá achín ni'yáj rihaan Diose, ne uun niha' ndo'o raj gaá achín ni'yáj che'é taran' soj rihaan Diose chuguanj. ⁵ Dan me se nagó' 'unj graciá rihaan Diose che'é se vaa gaá cuno soj se-nana Diose, ne yuun che'e racuíj soj manj cataj xna'anj cunudanj ní' se-nana Diose rihaan yuvi, ne veé danj 'yaj soj

ndāa cuanō ei. ⁶ Veé danj nagó' 'un̄j graciá rihaan Diosē che'é soj che'é se guun yā raj se vaa yā uxrá guun che'e yā Diosē qui'yaj suun ma'an Diosē nimán soj, nē guun yā raj se vaa guun nucuaj soj tinavij soj nu' suun ca'ne' Diosē rihaan soj, qui'yaj uún Diosē, nē asa' quisíj güii ca'na' uún Jesucristó rihaan chumīj nihánj ro', nē quisíj guee nu' suun vaa rihaan soj adonj. ⁷ Nē vaa che'é yā ca'mij danj che'é taran' nij soj, ese yā nō xcuún soj chuguanj. Dan me se yā caráya'an̄j uxrá soj manj, nē gaa 'nij 'un̄j taga' do', gaa ca'mii 'un̄j rihaan nij síi na'vej rá cun̄o se-nanā Diosē do', gaa vaj 'un̄j rihaan nij síi nicaj suun che'é yan a'ne' nij so' cacun' che'ej do', gaa tucu'yón 'un̄j se-nanā Diosē man yuvīj do', nē racuíj ndo'o cunudanj nij soj manj, nē che'é dan me se soj sij 'yaj suun gaj me se me ndo'o yā raj quene'enj man soj ei. ⁸ Nē Diosē me síi ne'en yā se vaa ase vaa 'ee rá Jesucristó man nij soj ro', veé danj 'ee guee rá ma'an̄j man cunudanj nij soj chuguanj.

⁹ Nē achíin̄ ni'yáj rihaan Diosē se vaa cunuu 'ee doj rá soj tuvi' soj 'o 'o güii, nē sa' doj xcaj soj cuentá daj vaa 'o 'o rasuun, ¹⁰ gaa nē inanj chrej sa' doj narīj soj canoco' soj nanj adonj. Ndaa síj, gaa nē asa' ca'na' uún Jesucristó rihaan chumīj nihánj, nē sa' inanj gaa nimán soj, nē taj cacun' cutumé soj a ma'. ¹¹ Dan me se yā guun soj yuvīj cunuu sa' nimán, ese yā qui'yaj canaán soj nacaj ndo'o soj rihaan cacun', nē dan me se gaa güii ca'na' uún Jesucristó me se cataj nii se vaa sa' uxrá vaa Diosē síi naqui'yaj sa' nimán soj adonj.

Nanā nihánj taj xna'an̄j se vaa cunoo ndo'o yuvīj

se-nana Diose nana sa' a

¹² Me rá 'unj xcaj nij soj cuentá se vaa cavii sa' doj se-nana Diose nana sa' che'é nū' sayuun quirán' 'unj, tinuj, nocoj. ¹³ Dan me se nij tanuu man tucúa suun do', cunudanj nij yuviij man nihánj do', ne'en nij so' se vaa 'nij 'unj taga' che'é se canocó' 'unj man Jesucristó, ¹⁴ ne yo'ó nij tinúú ní' sí noco' man sí' 'nij ra'a man ní' ro', nari' nucujaj nimán que'ee ndo'o nij so', che'é se ne'en nij so' se vaa 'nij 'unj taga', ne ne chu'vi' nij so' ca'mii nij so' se-nana Diose rihaan yuviij cuano ma'.

¹⁵ Dan me se, ta'aj nij so' a'mii natáj se-nana Jesucristó che'é se uun xcoj ruvaa rá nij so' ni'yaj nij so' manj, tzaj ne yo'ó ta'aj nij so' a'mii natáj che'é se me inanj rá nij so' qui'yaj sa' nij so' adonj. ¹⁶ Nij sí sa' yo' ro', 'ee rá nij so' manj, ne ne'en nij so' se vaa cune' Diose manj ca'mij rihaan nij yuviij na'vej rá cuno nana sa' yo' a. ¹⁷ Tzaj ne yo'ó nij so' ro', me se che'é se guun xcoj ruvaa rá nij so' ni'yaj nij so' manj, che'é dan a'mii natáj nij so' se-nana Jesucristó, tzaj ne ne a'mii chij nij so' ma'. Maan se danj 'yaj nij so' che'é se me rá nij so' nano doj rá 'unj che'é se 'nij 'unj taga' adonj. ¹⁸ Tzaj ne ca'vee se vaa nica nimán ta'aj nij so' do', ca'vee se ne vaa nica nimán ta'aj nij so' do', tzaj ne taj se 'yaj ma'. Maan se nata' cunudanj nij so' se-nana Jesucristó rihaan yuviij, ne che'é dan guun niha' raj adonj. Tzaj ne vaa güii, ne guun niha' doj rá yá 'unj nanj ei. ¹⁹ 'Q se ne'én 'unj se vaa cavii sa' 'unj doj vaa güii, che'é nū' se vaa rán' 'unj nihánj adonj. Dan me se guun ni'yaj ní' che'é se achíin ni'yaj soj rihaan Diose che'é 'unj, ne guun ni'yaj ní' che'é se racuíj

ya Nimán Diose manj, ne che'é dan cavii sa' yá 'unj doj ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa vaa i'na' Pabló che'é Jesucristó a

²⁰ Dan me se daj chihaa míj se canó chrej na'aj rihanj, raj ma'. Ca'vee quitaj xta' rihanj ca'mij nana ya rihaan nij yuvii, ne dan me se guun ya raj se vaa se guun na'aj 'unj ma'. Dan me se asij rque ro', xcaj ndo'o yuvií cuentá se vaa sa' uxrá vaa Jesucristó, qui'yáj, ne ca'vee se gaa i'na' 'unj do', ca'vee se cavi' 'unj do', tzaj ne danj inanj qui'yáj cuano nihánj, rá 'unj, ne se cuchu'ví' 'unj daj chihaa míj, rá 'unj ma'. ²¹ Vaa i'na' 'unj che'é Jesucristó, ne sese cavi' 'unj che'é Jesucristó, ne cavii sa' 'unj doj, qui'yaj so' adonj. ²² Dan me se sese yo'o gaa i'na' 'unj rihaan chumii nihánj, ne gaa ya'núj rihanj qui'yaj sunj che'é Jesucristó, ne che'é dan ne ne'enj ase sa' doj cavi' 'unj ni', ase sa' doj canej ni', ne ne'enj daj qui'yáj a mei. ²³ 'O se sa' cyaan vaa roj chrej chuguanj. Dan me se sese cavi' 'unj, ne quinán' 'unj rihaan Jesucristó, ne ve'é uxrá doj gaa uún nanj ei. ²⁴ Tzaj ne achiin doj cayánj quitihanj se-nana Diose rihaan soj, ²⁵ ne che'é dan ne'én 'unj se vaa se guun cavi' 'unj cuano ma'. Maan se quinaj 'unj ga soj doj, ne racuj 'unj man soj, ne sa' doj canoco' soj Diose, qui'yáj adonj. Ndaa síj, gaa ne guun niha' doj rá soj rihaan Diose adonj. ²⁶ Dan me se asa' curihanj 'unj taga', ne quene'en uún soj manj, ne che'é dan ve'é uxrá doj ca'mii soj che'é Jesucristó ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é qui'yaj suun ní' che'é Jesucristó a

27 Síi noco' se-nana Jesucristó nana sa' me nij soj, ne che'é dan cunō soj tucuáán yo', ne ve'é qui'yaj soj canē soj ga tinúú soj á. Ne sese cuchí' 'unj chiháán soj, ne quene'én 'unj se vaa cuyaán vaa rá cunudanj soj a. Dan me se nda' se se cuchí' 'unj, tzaj ne nda' se nana uun cunoj se vaa cuyaán vaa rá cunudanj soj á. Dan me se cuyaán gaa rá soj, ne racuíj soj tinúú soj, ne yo'o qui'yaj suun soj che'é nana sa' noco' ní' á. 28 Ne daj chihaa míj se cuchu'vi' soj ni'yaj soj man nij síi taj ri'yunj man ní' ma'. Ne yo' me quene'en nij so' daj 'yaj soj, ne xcaj nij so' cuentá se vaa xa' ma'an nij so', tzaj ne cacaa nij so' vaa güii, ne xa' soj, tzaj ne cavii sa' soj a. Veé danj xcaj ya nij so' cuentá, qui'yaj Diose nanj adonj. 29 Maan che'é Jesucristó qui'yaj ndo'o Diose se luj rihaan soj se vaa cuchumán rá soj ni'yaj soj man Jesucristó qui'yaj ma'an Diose adonj. Tzaj ne yo'ó se luj qui'yaj Diose me se ca'vej rá Diose quiran' soj sayuun che'é Jesucristó, ne doj a ve'é gaa sese quiran' soj sayuun che'é so' adonj. Ne yo' me yo'ó se luj qui'yaj uún Diose rihaan soj a. 30 Dan me se cuyaán vaa sayuun ran' soj ga sayuun rán' 'unj nanj ei. Tzaj ne aj ne'en soj daj vaa canó tuví' 'unj ga sayuun yo' adonj. Ne cuano nihánj me se aj cuchí' uún nana nihánj rihaan soj se vaa anó tuvi' uún 'unj ga sayuun nanj adonj.

2

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ase vaa rá Jesucristó ro', danj gaa rá ma'an ní' uún a

¹ Ya ya nari' nucuaj nimán ní', 'yaj Jesucristó, rá soj na'. Ya ya uun niha' nimán ní', 'yaj tinúú ní'

sí 'eē rá man ní', rá soj na'. Yá yá ve'é mán nu' nij tinuj ní', 'yaj Nimán Diose, rá soj na'. Yá yá nuu 'eē rá ní' sij noco' man Jesucristó man tinúú ní' sí quiran' sayuun, rá soj na'. Dan me se nana nihánj ro', me yá uxrá vaa nanj adonj. ² Che'é dan qui'yaj soj ndaa vaa taj nana nihánj, gaa ne guun niha' uxrá raj, ne dan me se cuyaan gaa nimán soj ga tinúú soj, ne cunuú 'eē rá soj man tinúú soj, ne guun niha' uxrá raj adonj. ³ Se guun xcoj ruvaa rá soj ni'yaj soj tinúú soj ma'. Se guun rá soj se vaa cataj tinúú soj se vaa sa' uxrá vaa ma'an soj ma'. Tzaj ne gaa nica' nimán soj, cataj soj se vaa sa' doj vaa tinúú soj rihaan ma'an soj á. ⁴ Se caraya'anj soj man inanj ma'an soj ma'. Tzaj ne caraya'anj 'o 'o soj man tinúú soj á.

⁵ Ase vaa rá ma'an Jesucristó ro', danj gaa rá ma'an soj uún á. ⁶ Ne Jesucristó me se Diose yá me so', ne so' me sí nō xcúún guun chij ndo'o, tzaj ne ne guun niha' ndo'o rá so' guun chij so' ma'. ⁷ Tananj a tanáj so' nu' suun uun chij yo', ne guun so' yuvii guun so' se-mozó yuvii guun so', ne ase vaa yuvii ro', danj vaa so' gaa ca'na' so' rihaan chumii nihánj adonj. ⁸ Dan me se cunuú nica' nimán so', ne cuno so' ca'mii Diose, ne ndaa ca'vej rá so' cachron nii man so' rihaan rcutze yá, ne veé danj me nó so' gaa cavi' so' nanj adonj. ⁹ Che'é dan guun chij ndo'o so' rej xta', qui'yaj Diose, ne guun so' sí guee doj rihaan cunudanj yuvii, qui'yaj uún Diose nanj adonj. ¹⁰ Che'é dan vaa güii, ne canicun' ruj cunudanj nij sí man xta' do', nij sí man rihaan chumii do', nij sí man rej rque yo'óo do', asa' cuno nij so' se-chuvii Jesucristó, ¹¹ ne cataj yá nij so' se

vaa ma'an Jesucristó me sí 'nij ra'a man ní, ne quene'en nij so' se vaa sa' uxrá qui'yaj Rej ní' Diose adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa qui'yaj suun ní' yan cunu sa' nimán ní' a

¹² Che'é dan cunō soj ca'mij, tinuj, nocoj. Gaa cayáán 'unj ga soj, ne cunō soj nu' nana ca'mij, ne qui'yaj suun uxrá soj che'é rej quinavij nu' chrej chi'ii uun chij nimán soj, ne cunu sa' nimán soj a. Cuanō nihánj me se nda' se nuví' 'unj yáán ga soj, tzaj ne me rá 'unj doj cunō soj a. Ase 'yaj xnii gaa chu'vi' xnii ni'yaj xnii rej xnii ro', danj gaa qui'yaj soj cuchu'vi' soj ni'yaj soj Diose, ne doj a qui'yaj suun soj che'é rej quinavij nu' chrej chi'ii uun chij nimán soj, ne cunu sa' nimán soj rihaan Diose á.

¹³ Diose me sí 'yaj suun nimán soj yan guun rá soj cunō soj se-nana so', ne so' me sí qui'yaj guun nucuaj soj qui'yaj soj nu' se vaa me rá so' qui'yaj soj adonj.

¹⁴ A 'ó güii se ca'mii tu'va yuve soj che'é tinúú soj ma'. Inanj ve'é qui'yaj suun soj ga tinúú soj á. ¹⁵ Ne guun soj sí sa', ne taj cacun' cutumé soj rihaan Diose mei. Ne nda' se chéé soj ga yuvi vaa quij nimán man rihaan chumii nihánj cuanō, tzaj ne ve'é cunō soj rihaan Diose, ne yo'o ya guun ta'nij Diose man soj chuguanj. Dan me se ase vaa ve'é ndo'o vaa chuguun yati' rej xta' ro', danj ve'é uxrá quene'en yuvi man soj vaj soj rihaan chumii nihánj, ne ¹⁶ raan canocō' soj se-nana Diose nana 'yaj vaa i'na' nimán ní', gaa ne guun niha' raj ni'yaj 'unj man soj gaa güii ca'na' uún Jesucristó rihaan chumii nihánj, che'é se quene'en so' se vaa qui'yaj

suun uxraj tucu'yonj man soj ne cavii sa' nu' suun qui'yaj sunj a.

¹⁷ Ne nda' se ndaa ayanj ma'an ton manj che'é sayuun rán' 'unj che'é se me ndo'o raj yo'o cuchuman rá soj ni'yaj soj Diose, tzaj ne guun niha' ndo'o raj, ne tucuachenj doj se niha' nuu nimanj nimán soj ei. ¹⁸ Ne guun niha' rá soj uún, ne guun niha' rá 'unj che'é soj a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cuchi' síi cu'naj Timoteo do', síi cu'naj Epafrodito do', chuman' cu'naj Filipos a

¹⁹ Me rá 'unj ca'nej 'unj man síi cu'naj Timoteo cuchi' so' rihaan soj, sese ca'vej rá Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' cuchi' so' a. Ne canicaj so' ca'na' so' rihanj, ne cataj xna'anj so' rihanj daj quiran' soj, gaa ne guun niha' raj a. ²⁰ Orún' so' me síi nanó ndo'o rá che'é soj daj ran' soj, ne taj vaj yo'ó síi sa' ase sa' orún' so' ma'. ²¹ Tzaj ne yo'ó nij so' ro', inanj che'é ma'an nij so' aráya'anj nij so', tzaj ne ne aráya'anj nij so' che'é Jesucristó ma'. ²² Tzaj ne aj ne'en soj se vaa síi sa' uxrá me síi cu'naj Timoteo, ne daj se 'yaj xnii 'yaj suun xnii ga rej xnii ro', danj vaa 'yaj Timoteo 'yaj suun so' che'é se-nana Diose gaj ei. ²³ Che'é dan xcaj 'unj cuentá daj quiran' 'unj rej rihaan, gaa ne nu' ca'nej 'unj man so' cuchi' so' rej yanj soj a. ²⁴ Ne nucuaj rá 'unj man síi 'nij ra'a man ní' se vaa ra'yanj cuchi' ma'anj rihaan soj adonj.

²⁵ Vaa che'é ndo'o ca'nej 'unj man tinúu ní' síi cu'naj Epafrodito cuchi' so' rihaan soj vaa nanj ei. So' me síi qui'yaj suun ndo'o gaj rej man síi taj ri'yunj man ní', ne ma'an nij soj me síi ca'néé

man so' ca'na' so' rque so' se vaa achiin manj, ²⁶ ne me ndo'o rá so' quene'en uún so' man nij soj nanj adonj. Dan me se nanó rá so' se vaa cuno soj nana che'é so' se vaa canó chi'ij man so' adonj. ²⁷ Ya daj doj se cavi' so', tzaj ne cunuu 'ee rá Diose man so', ne cunuu 'ee rá Diose mán 'unj do', ne ne cavi' so' ma'. 'O se sese cavi' sí cu'naj Epafrodito, ne nanó ndo'o raj nanj ei. ²⁸ Che'é dan ra'yanj ca'nej 'unj man so' cuchi' so' rihaan soj, ne guun niha' rá soj quene'en soj man so', ne che'é dan se nanó rá 'unj che'é soj ma'. ²⁹ Che'é dan asa' cuchi' so', ne gaa niha' ndo'o rá soj ca'mij soj ga so' ei. Dan me se ya tinúú ní sij noco' man sí 'nij ra'a man ní me so' ei. Caraa cochroj soj rihaan cunudanj nij yuvij 'yaj ndaa vaa 'yaj sí cu'naj Epafrodito yo' ei. ³⁰ 'O se daj doj se cavi' so' che'é suun qui'yaj suun so' che'é Jesucristó nanj adonj. Dan me se ca'neé nimán so' cavi' so' che'é se nayón so' rihaan soj racu'ij so' manj nanj chuguanj.

3

Nana nihánj taj xna'anj se vaa sa' doj vaa Jesucristó rihaan cunudanj a

¹ Dan me se gaa niha' rá soj ni'yaj soj sí 'nij ra'a man ní, tinuj, nocoj. Ne sayuun vaa cachrón uún 'unj nana nihánj nayaa soj ma'. Ne cavij sa' doj soj, sese cuno soj nana nihánj chuguanj. ² Dan me se tumé soj man soj sese cuchi' nij sí chi'ij, nij sí niha' rá ca'ne' nee man yuvij rej man soj á. 'O se ase vaa chuvee ro', daj vaa nij so' adonj. ³ Ne xa' ní, tzaj ne ino 'yaj ní ei. 'O se sí ya cunuu sa' rihaan Diose me ní, ne inanj Nimán Diose noco'

ní' gaa 'yaj suun ní' rihaan Diose adonj. Ne nucaj rá ní' man ma'an ní' se vaa cavii sa' ní' che'é se vaa 'yaj ma'an ní' ma'. Tananj niha' rá ní' nata' ní' se vaa Jesucristó me síi 'yaj ca'vee cavii sa' ní' adonj.

⁴ Dan me se nij síi chi'ii ro', sa' uxrá 'yaj ma'an nij so', rá nij so', ne che'é dan cavii sa' nij so' qui'yaj ma'an nij so', rá nij so', tzaj ne 'unj nihanj me se sa' doj qui'yaj ma'anj rihaan nij so' ei. ⁵ Dan me se ya síi israelitá mej, ne gaa cachén tunj güii ca'ngaa 'unj, ne cuta' nii ta'nga' man nee manj a. Yo'o ta'núí ta'nij si'no síi cu'naj Benjamín gaa naá mej, ne xií 'unj do', réj do', ma'anj do', me síi a'mii xna'ánj hebreo, ne síi fariseo mej, ne canocó' 'unj se-tucuanj Moisés ga' nij so' a. ⁶ Gaa rque doj, ne síi nichraj nimán mej, ne qui'yaj uxraj sayuun man nij síi nocó' man Jesucristó, che'é se me raj guun niha' rá Diose ni'yaj Diose manj, ne ve'é uxrá canocó' 'unj nu' se-tucuanj Moisés, ne a 'ó nana yo' ne quinaj, qui'yáj ma'.

⁷ Ne sa' uxrá qui'yáj, raj gaa rque, tzaj ne yaj ro', quene'enj se-nana Jesucristó, ne nu' rasuun qui'yáj gaa naá ro', ase vaa sigui' ri'yuj vaa nu' rasuun qui'yáj gaa naá, raj nanj ei. ⁸ Dan me se che'é se me ndo'o raj xcaj sa' 'unj cuentá che'é Jesucristó sij 'nij ra'a manj ro', che'é dan nu' se vaa qui'yáj gaa rque ro', daj se me raj ne'enj sigui' ri'yuj ro', danj me raj ne'enj man yo' cuano, ne che'é se ni'ya uun me yo' rihanj ro', che'é dan ca'vee canocó' 'unj man Jesucristó adonj. ⁹ Gaa ne vaa güii, ne cunu sa' 'unj rihaan Diose, tzaj ne nuvee se-tucuanj Moisés me se qui'yaj cunu sa' 'unj rihaan Diose ma'. Maan se che'é se amán rá

'un̄j ni'yaj 'un̄j Jesucristó ro', che'é dan me cunūu sa' 'un̄j qui'yaj ma'an̄ Diose adon̄j. ¹⁰ Inan̄j me rá 'un̄j sa' doj xcaj 'un̄j cuentá che'é Jesucristó á. Dan me se nucuaj̄ Diose, ne cunūu i'na' uún Jesucristó gaa cavi' so', qui'yaj Diose, ne che'é dan me ndo'o raj quene'enj̄ daj̄ qui'yaj̄ Diose che'é 'un̄j a. Ne ase vaa quiran' Jesucristó sayuun ro', dan̄j gaa quiran' ma'an̄ 'un̄j sayuun ga so', raj, ne ase vaa ca'vej rá Jesucristó cavi' so' che'é ní' ro', dan̄j gaa 'un̄j, raj, ne yo'o qui'yaj sunj che'é tinúú 'un̄j rihaan Diose adon̄j. ¹¹ Ndaa síj, gaa ne sese yo'o canocó' 'un̄j man so', ne ca'vee cunūu i'na' uún 'un̄j asa' cavi' 'un̄j, qui'yaj so' nan̄j adon̄j.

Nana nihánj taj xna'an̄j se vaa qui'yaj suun uxrá ní', ne ca'an̄j ní' rej xta', qui'yaj Diose a

¹² Nuveé se aj quisíj 'un̄j cunūu sa' 'un̄j, taj 'un̄j ma'. Maan̄ se ataa quisíj 'un̄j se vaa me rá Diose gunj, ne che'é dan me yo'o raan nocó' 'un̄j man Jesucristó, che'é rej me raj cunūu sa' 'un̄j, vaa güii a. Jesucristó me síi qui'yaj canocó' 'un̄j man so', che'é se me rá ma'an̄ so' cunūu sa' 'un̄j adon̄j. ¹³ 'Un̄j me síi ne'en se vaa ataa quisíj 'un̄j se me raj gunj, tinuj, nocoj. Che'é dan orún' suun vaa rihan̄j cuano nihánj me 'yaj tanáj xco 'un̄j nu' se vaa qui'yáj asij rque, ne guun niha' uxrá raj qui'yáj nu' se vaa qui'yáj rej rihan̄j, ¹⁴ ne 'yaj suun uxraj, ne ca'na' güii qui'yaj canan̄j qui'yaj Diose, ne cavií sa' 'un̄j, qui'yaj Diose, ne nacun̄j Diose man̄j cavií 'un̄j rej xta', che'é se 'un̄j me síi noco' man̄ Jesucristó adon̄j. ¹⁵ Ne sese aj cuchumán sa' rá ní', ne inan̄j dan̄j gaa rá taran' ní' á. Tzaj ne sese ino vaa rá nij soj, ne Diose me síi tihaaan̄ rihan̄ soj me ma'an̄

nana cachjin rihaan soj a. ¹⁶ Tzaj ne tucuáan aj nari ní' ro', raan canoco' ní' tucuáan yo' á.

¹⁷ Xcaj nij soj cuentá daj 'yaj ma'anj do', daj 'yaj nij sí' noco' manj do', ne cyaan danj qui'yaj soj ga núj á. ¹⁸ Ino vaa rá que'ee yuvii, ne aj cataj xna'anj uxraj rihaan soj che'é nij so', ne nihánj me cataj xna'anj uún 'unj rihaan soj daj vaa nij so', tzaj ne 'o se ta'veé 'unj che'é nij so' nanj adonj. Dan me se cavi Jesucristó che'é ní' rihaan rcutze, tzaj ne me rá nij so' tiri' nij so' se vaa qui'yaj Jesucristó che'é ní' adonj. ¹⁹ Vaa güii cacaa ndo'o nij so' ei. Inanj nee man nij so' aráya'anj nij so', tzaj ne Diose ne noco' nij so' ma'. Nij 'yaj nij so', tzaj ne ne na'aj nij so' ma'. Tzaj ne sa' uxrá 'yaj nij so', rá ma'an nij so' chuguanj. Inanj che'é rasuun ruvi' rihaan chumii nihánj xcaj nij so' cuentá nanj adonj. ²⁰ Xa' ní', tzaj ne ino vaa ní', ne chiháan ní' me rej xta', ne na'vij uxrá ní' cavii Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' rej xta' ca'na' so' tinanii so' man ní' rihaan sayuun, ²¹ ne nicaj so' nee man ní', ne nda' se ninaj uxrá nee man ní' cuano, tzaj ne natuna so' man yo', ne ase vaa nee man so' nee sa' ndo'o ro', danj inanj gaa nee man ní', qui'yaj so' adonj. Dan me se che'é se me so' sí' guun nucuaj qui'yaj canaan rihaan cunudanj rasuun, ne che'é se quirii ta'nga' so' rihaan cunudanj rasuun ro', che'é dan ne'en ní' se vaa guun nucuaj so' natuna so' man nee man ní' ei.

4

¹ Dan me se 'ee ndo'o raj man soj, ne me uxrá raj ni'yaj 'unj man soj, tinuj, nocoj. Niha' ndo'o raj, qui'yaj soj, ne vaa güii cataj Diose se vaa sa' uxrá

qui'yáj, tucu'yón 'uñj man soj, ne che'é dan vaa che'é cunō soj nu' nana nihánj, ne raan canoco' soj man síí 'nij ra'a man ní', tinuj, nocoj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nago' Pabló chrej sa' man nij síí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' cu'naj Filipos a

² Achíin ni'yáá 'uñj rihaan chana cu'naj Evodia do', rihaan chana cu'naj Síntique do', se vaa yo'o cuyaān gaa rá roj no', che'é se chana noco' man síí 'nij ra'a man ní' me roj no' á. ³ Vaa so', ne tuví' 'uñj síí sa' noco' raan man Diose mé so', ne síí 'yaj suun ga 'uñj me uún so', ne dan me se achíin ni'yáj rihaan so' racuíj so' man roj chana yo', tinuj. Roj chana nihánj ga yo'ó síí cu'naj Clemente do', yo'ó nij tinúú 'uñj do', qui'yaj suun ndo'o nij so' racuíj nij so' mán 'uñj ca'mii núj se-nana Diose nana sa' rihaan yuvii, ne no se-chuvii nij so' rihaan yanj taj rihaan Diose se vaa gaa i'na' nij so' rihaan Diose nu' cavii nu' ca'anj ei.

⁴ Gaa niha' niganj rá soj ni'yaj soj man síí 'nij ra'a man ní' á. Dan me se cataj xna'anj uún 'uñj rihaan soj se vaa no xcúún soj gaa niha' niganj rá soj ei.

⁵ Inanj ni'yanj ca'mii soj rihaan cunudanj yuvii man rihaan chumii nihánj, ne xcaj nij yuvii cuentá se vaa síí sa' me soj á. Nichrun' ca'na' uún síí 'nij ra'a man ní' nanj adonj. ⁶ Se nanó rá soj mei. Tzaj ne cachinj ni'yaj soj rihaan Diose, ne me ma'an rasuun achiin man soj, ne cachinj soj rihaan Diose, ne nago' soj graciá rihaan Diose ei. ⁷ Danj qui'yaj soj, gaa ne yo'o gaa dínj nimán soj, qui'yaj Diose, che'é se sij noco' man Jesucristó me soj, ne dan me se guun nucuaaj Diose qui'yaj

canaán Diose rihaan cunudanj nana cavii raá yu-vii nanj adonj.

⁸ Dan me se inanj che'é se ya do', che'é se sa' do', che'é tucuáán sa' do', che'é se luj do', che'é se nica vaa nimán do', che'é se ni'yanj do', nuchruj raá soj, tinuj, nocoj. Dan me se sese ve'é vaa se 'yaj yo'o so' rá soj, ne xcaj soj cuentá, ne nuchruj raá soj daj 'yaj so' ei. ⁹ Nu' nana tucu'yón 'unj man soj do', nu' rasuun qui'yáá 'unj quene'en soj do', nu' nana ca'mii 'unj cuno soj do', danj qui'yaj uún soj á. Gaa ne cayáán ma'an Diose ga soj, ne Diose me sí naqui'yaj dínj nimán yuvií ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa sa' uxrá qui'yaj nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Filipos racuíj nij so' man Pabló a

¹⁰ Guun niha' ndo'o raj rihaan sí 'nij ra'a man ní', che'é se yo'ó uun che'e soj caráya'anj soj manj ne rqué soj nu' se vaa cachiin manj ei. 'O se ne taj 'unj rihaan soj se vaa ne racuíj soj manj ma'. Maan se gaa rque me se ne gaa ya'núj rihaan soj racuíj soj manj man adonj. ¹¹ Nuveé che'e se vaa doj rasuun achiin manj me tu'vaj danj rihaan soj cuano ma'. Nda' se doj rasuun man rihanj, tzaj ne ne nanó rá 'unj ma'. 'O se aj narí' 'unj naqui'yaj inaj 'unj nimanj, ne niha' inanj raj nanj adonj. ¹² Dan me se vaa güii achiin ndo'o rasuun manj, ne vaa güii vaa ndo'o rasuun rihanj, tzaj ne ca'vee se vaa raan rquej do', ca'vee se na'aan rquej do', ca'vee se vaa se achiin manj do', ca'vee se man ndo'o rasuun rihanj do', tzaj ne taj se 'yaj ma'. Maan se daj a güii vaa inaj nimanj, ne vaa niha' raj, ne ne nanó raj ma'. ¹³ Che'é se rqué

ndo'o Jesucristó se nucuaj manj ro', che'é dan uun nucuáj 'yaj sunj nu' suun vaa rihanj adonj.

14 Tzaj ne cunaj uxrá qui'yaj soj racuíj soj manj gaa quirán' 'unj sayuun gaa rque chuguanj. 15 Ne'en ma'an soj se vaa gaa curihanj 'unj es-tadó Macedonia ne guun che'ej tucu'yonj se-nana Diose, ne nu' rqué soj sa'anj manj cuaj nanj niha'. Taj vaj yo'ó yuvij cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó racuíj manj ma'. Maan se orún' soj me sí racuíj manj nanj niha'. 16 Ne gaa cayánj qui'yaj sunj chuman' Tesalónica, ne yavij nu' rqué uún soj sa'anj cachiin manj rihanj a'. 17 Nuveé che'e se me raj rque uun soj doj sa'anj manj me tu'va uún 'unj danj nihánj cuano ma'. Maan se che'é se me raj naru'vee Diose doj se sa' rihaan soj, che'é dan tu'vaj danj adonj. 18 Dan me se nacaj 'unj cunudanj se vaa ca'née soj rihanj, ne a 'ó rasuun ne achiin manj a ma'. Ne sa'anj ca'née soj rihanj ga sí cu'naj Epafrodito me se narqué so' nu' sa'anj yo' rihanj, ne guun niha' rá Diose ne'en Diose se vaa rqué soj sa'anj yo' manj, ne ase vaa xcuu sa' acaa rihaan chraan altar, ne daj ndo'o gun' yo' ro', danj vaa sa'anj yo' ni'yaj Diose adonj. 19 Dan me se 'unj me sí noco' man Diose, ne sese vaa se achiin man soj, ne rque Diose nu' rasuun yo' rihaan soj che'é se me soj sí noco' man Jesucristó, ne xa' Diose, tzaj ne taj vaj rasuun achiin rihaan Diose ma'. 'Q se so' me sí uun chij rihaan cunudanj rasuun, 20 ne ve'é uxrá uun chij Rej ní Diose, cataj ní nu' cavii nu' ca'anj adonj. Veé danj gaa ya ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é cuman nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman'

cu'naj Filipos, rá nij tuvi' Pabló a

²¹ Me raj cataj nij soj rihaan cunudanj nij sí sa' rihaan Diose sí noco' man Jesucristó se vaa ve'é cayáán nij so' raj, ne vaa nij tinúú ní' sí man gaj, ne ve'é cuman nij soj, rá nij so', ²² ne vaa nij sí sa' noco' man Diose man chuman' nihánj, ne ve'é cuman soj, rá daj a nij so' uún, ne vaa nij sí 'yaj suun tucúa sí nicaj suun emperador cu'naj César, ne ve'é cuman soj, rá nij so' uún adonj.

²³ Me raj qui'yaj ndo'o Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' se luj che'é soj ei.

**Se-nānā Diosē nanā sã' me rá catūū nimán ní'
a
New Testament in Triqui, Copala (MX:trc:Triqui,
Copala)**

copyright © 1987 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Triqui, Copala

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Triqui, Copala [trc], Mexico

Copyright Information

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Triqui, Copala

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

3a8f2838-fe9f-5490-8d78-a7bbfddab871